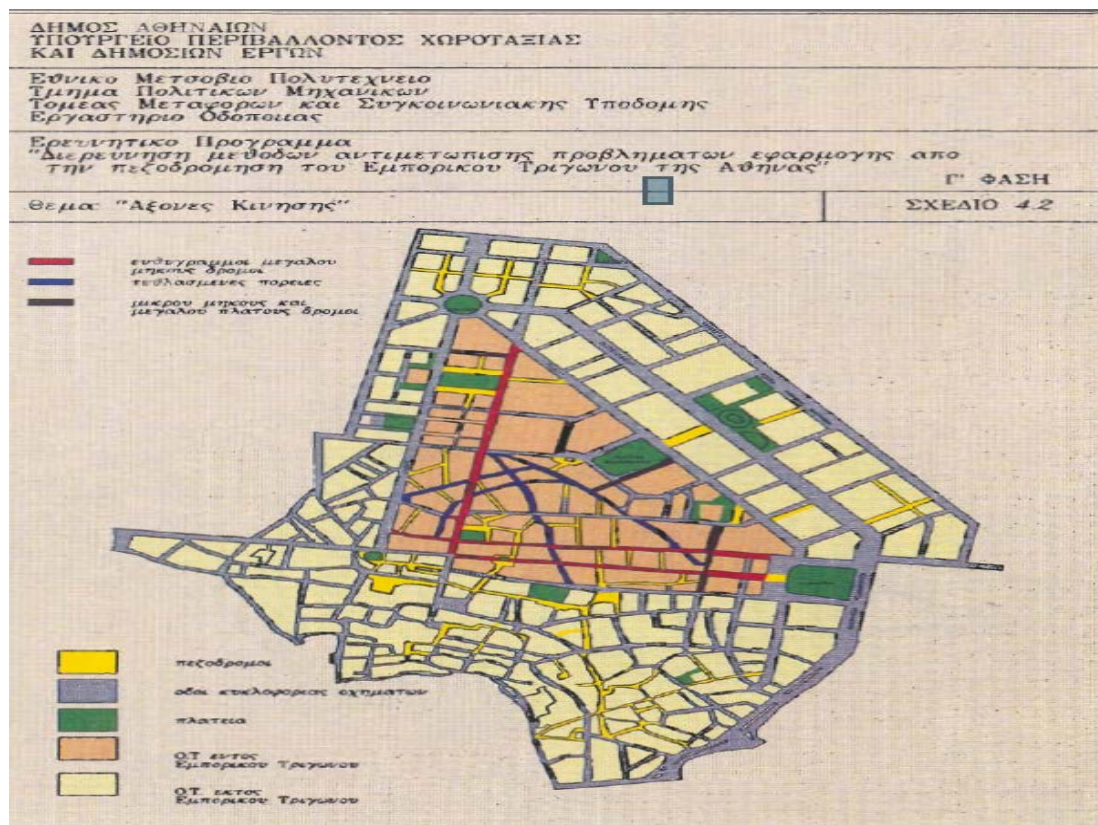

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΚΡΙΣΗΣ Η ΠΕΡΙΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΤΡΙΓΩΝΟΥ”

ΦΟΙΤΗΤΗΣ:
ΤΕΡΖΟΥΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α.Μ 22651

ΕΙΣΗΓΗΣΗ-ΕΠΙΒΛΕΨΗ
ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
Δρ. ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ- ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ ΕΜΠ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή-Οικονομική κρίση

- 1.1 Οικονομική κρίση και κατάρρευση
- 1.2 Ιστορική εξέλιξη της πόλης
- 1.3 Κριτήρια αρχαίων πόλεων
- 1.4 Κλασική αρχαιότητα
- 1.5 Conurbation
- 1.6 Αίτια αποδιοργάνωσης της πόλης

Κεφάλαιο 2

Υποβάθμιση ιστορικού κέντρου Αθήνας

- 2.1 Εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας
- 2.2 Μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα-Λαθρομετανάστευση
- 2.3 Νέο-άστεγοι
- 2.4 Πολεοδομικοί σχηματισμοί στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας

Κεφάλαιο 3

Παρεμβάσεις ανάπτυξης στο εμπορικό κέντρο της Αθήνας

- 3.1 Οριοθέτηση ιστορικού κέντρου πλατείες
- 3.2 Πολιτικές παρεμβάσεις
- 3.3 Συμπεράσματα

Κεφάλαιο 4

Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

1.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ

Η Παγκόσμια οικονομική κρίση και οι συνθήκες που διαμόρφωσε η ανεπιτυχής εφαρμογή του μνημονίου στην Ελλάδα, προκάλεσε μεγάλες εντάσεις και κοινωνικοοικονομική κρίση ισοπέδωσης του κοινωνικού κράτους, αύξηση της ανεργίας στο 27,5%.

Εικόνα 1: Κοινωνικές εντάσεις και αντιδράσεις
ΠΗΓΗ: Εφημερίδα Free Sunday 20/5/2012

Εικόνα 2: Δράσεις κινήματος <<δεν πληρώνω>> ενάντια στο χαράτσι
ΠΗΓΗ: Πτυχιακή ΚΑΡΟΖΗ Κ. – ΦΑΛΛΙΕΡΑ Α. ΕΙΣ. Γιώργος Κ. Βαρελίδης

Εικόνα 3: Δράσεις κινήματος << αγανακτησμένων >> στην πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα.
ΠΗΓΗ: Πτυχιακή Ο.Π.

Η κρίση αυτή σύμφωνα με την άποψη ειδικού υπερβαίνει αυτήν του 1929. Συγκεκριμένα το 1932 η Wall Street έχασε το 90% της αξίας της παρά τις μεγάλες προσπάθειες που έγιναν για να σταθεροποιηθούν οι αγορές.

Οι απώλειες για την οικονομία υπήρξαν τεράστιες. Πέρασε περίπου μια τριακονταετία για να ανακάμψει η οικονομία λόγω και των μακρόχρονων απεργιών των ανθρακωρύχων, της πετρελαϊκής κρίσης, της μείωσης των δαπανών, κατά συνέπεια της έντονης κυβερνητικής κρίσης και όλων των ενδόμυχων πολιτικών δυνάμεων.

Οι επιπτώσεις αυτής της παγκόσμιας κρίσης, επηρέασαν τις αναπτυσσόμενες και τις αναπτυσσόμενες χώρες, κατά συνέπεια και την Ελλάδα. Το μεγαλύτερο πλήγμα υπέστη η αγορά ακινήτων με την κατάρρευση των αξιών της. Το εισόδημα των πολιτών, τα ελεύθερα επαγγέλματα, τα έσοδα από φόρους, το εμπόριο, οι αγροτικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες και άλλους τομείς.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Όπως υποστηρίζει η γνωστή κοινωνιολόγος **Σ. Νικολαΐδου** στο βιβλίο της **«Κοινωνιολογία του χώρου»**: *«Η πόλη είναι η κυριότερη μορφή δομημένου χώρου και η πιο ζωντανή έκφραση της κοινωνικής δομής.*

Η πρώτη εμφάνιση αστικών ή ημιαστικών οικισμών, παρά την έλλειψη συγκεκριμένων γραπτών στοιχείων, τοποθετείται από τους ειδικούς στη νεολιθική εποχή, δηλαδή γύρω στο 5.000 π.Χ.

Οι πρώτες πόλεις εμφανίστηκαν στην Μεσοποταμία, την Αίγυπτο και, λίγο αργότερα, στην Ινδία και την Βόρεια Κίνα, στις περιοχές δηλαδή όπου αναπτύχθηκαν οι αρχαιότεροι στον κόσμο πολιτισμοί.

Στην περιοχή ανάμεσα στον Τίγρη και τον Ευφράτη, στην κοιλάδα του Νείλου και στις κοιλάδες του Ινδού και του Γάγγη καθώς και κατά μήκος του Κίτρινου ποταμού, λειτούργησαν οι πιο ευνοϊκοί όροι για την ανάπτυξη της παραγωγής, με την οργάνωση της αρδευτικής καλλιέργειας της γης και τη συγκέντρωση σημαντικού πληθυσμού.

Η εμφάνιση των πρώτων πόλεων χρονολογείται από την τέταρτη με Τρίτη χιλιετία, αλλά πολύ νωρίτερα, από την έβδομη ως την τέταρτη χιλιετία είχαν σχηματιστεί, στη Μεσοποταμία και σ' άλλες περιοχές της Μέσης Ανατολής, μεγάλοι σχετικά οικισμοί με κτίρια από πλίνθες και λάσπη.

Η ιστορία αναφέρεται ονομαστικά στις πρώτες πόλεις που εμφανίστηκαν στη Μεσοποταμία, την Αίγυπτο και την Ινδία: Ούρ, Λαγκάς, Νιπούρ (από τις πρώτες – πρώτες), Ακκάδ, Ασσούρ και (αργότερα) Βαβυλώνα, στη Μεσοποταμία, Μέμφιδα και Θήβες, στην Αίγυπτο, Μοχέντζο Ντάρο και Χαράπα, στην Ινδία.

Οι πρώτες αυτές πόλεις βέβαια, είχαν περιορισμένη έκταση και μέγεθος, διέφεραν όμως στη διοικητική οργάνωση και την κοινωνική δομή από τις μικρές αγροτικές ή νομαδικές κοινότητες που αποτελούσαν ως τότε τις συνηθέστερες οικιστικές ενότητες. Κατάφεραν όμως να οργανωθούν, να επεκταθούν και να ασκήσουν κάποια επιρροή στις γύρω περιοχές.

Ιστορικοί όπως ο **Γκόρντον Τσάιλντ** και ο **Λέο Όπενεμ** (L. Oppenheim), τόνισαν ότι η εμφάνιση αυτών των πόλεων αποτέλεσε μια ριζική «ασυνέχεια» σε σύγκριση με τους αγροτοκτηνοτροφικούς οικισμούς που επικρατούσαν εκείνη την εποχή.

1.3 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Σαν κριτήρια που καθόριζαν την αρχαία πόλη, ο Ζαν – Λουί Ηο (Jean – Louis Huot) απαριθμεί:

- 1.- Την ύπαρξη οχυρώσεων,
- 2.- Την παρουσία βιοτεχνιών,
- 3.- Ικανοποιητικό αριθμό κατοίκων,
- 4.- Κατοικημένο χώρο, εθελοντικά διαμορφωμένο για ομαδική συμβίωση,
- 5.- Ύπαρξη θεσμών (οργανωμένη πολιτική εξουσία).

Οι αρχαίες πόλεις υπήρξαν από την εμφάνισή τους, όχι μόνο κέντρα βιοτεχνίας και εμπορίου, αλλά και κέντρα διοίκησης, οργάνωσης της κοινωνικής και δημόσιας ζωής, εστίες ανάπτυξης των τεχνών και των γραμμάτων, κοιτίδες μεγάλων πολιτισμών. Οι πόλεις ήταν, σύμφωνα με τον **Λ. Μάμφορντ** (L. Mumford), αυτές που *«κίνητοποίησαν την εργατική δύναμη, οργάνωσαν τα μέσα επικοινωνίας, ύφαναν στο χρόνο και στο χώρο ένα δίκτυο εμπορικών και πολιτιστικών ανταλλαγών, ευνόησαν τις εφευρέσεις και επιχείρησαν τεράστια έργα»*¹.

1.4 ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Στη κλασσική αρχαιότητα, οι πόλεις είχαν αναδειχτεί σε μεγάλα κέντρα οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας της κοινωνικής ζωής με καθολική επίδραση και ακτινοβολία στον πληθυσμό της υπαίθρου. Οι «πόλεις – κράτη» όπως η Αθήνα και η Κόρινθος, που υπήρξαν πρότυπα δουλοκτητικών κρατών, ήταν οι πρώτες κλασσικές πόλεις που αναπτύχθηκαν στον ελλαδικό χώρο και εξελίχθηκαν στα μεγαλύτερα εμπορικά και βιοτεχνικά κέντρα. Μεγάλες κλασσικές πόλεις υπήρξαν και η Μίλητος και η Έφεσος στην Μ. Ασία.

Μετά την παρακμή των κλασσικών ελληνικών πόλεων και την κυριαρχία των Ρωμαίων, η Ρώμη έγινε η μεγαλύτερη πόλη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

¹ L. MUMFORD, *La Cité à travers l'histoire*, Paris, Seuil, 1964, σ. 42.

Ο αποφασιστικός ρόλος των πόλεων στην οικονομική, δημόσια, κοινωνική και πνευματική ζωή μειώθηκε σε μεγάλο βαθμό με την παρακμή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, και στις αρχές του Μεσαίωνα οι πόλεις πέρασαν σε παρακμή.

Στην περίοδο αυτή (6^ο με 10^ο αιώνα), η καλλιέργεια της γης έγινε η κύρια παραγωγική δραστηριότητα των ανθρώπων και οι ρωμαϊκές πόλεις έχαναν την οικονομική σημασία που είχαν προηγούμενα ή έσβησαν ολοκληρωτικά. Όσα αστικά κέντρα υπήρχαν αυτή την περίοδο, διακρίνονταν από την ύπαιθρο, χάρη στο διοικητικό τους ρόλο (έδρες επισκόπων κλπ.).

Μετά τον 11^ο αιώνα – αρχή του σταδίου του αναπτυσσόμενου φεουδαρχισμού, - σημειώνεται ο διαχωρισμός των βιοτεχνικών τεχνών από τη γεωργία, οι τεχνίτες και έμποροι ξεχωρίζουν από τον αγροτικό πληθυσμό και συγκεντρώνονται σε ορισμένα καίρια σημεία, τα οποία εξελίχτηκαν σιγά – σιγά σε πόλεις. Ο πληθυσμός που συγκεντρώθηκε, τότε, σε πόλεις ήταν μικρός.

Με τον καιρό ορισμένες πόλεις γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη. Κι αυτές ήταν οι πόλεις που, εκτός από κέντρα χειροτεχνικής παραγωγής (μανιφατούρας) και εμπορίου, ήταν ταυτόχρονα και κέντρα διοικητικά και θρησκευτικά. Τέτοιες μεγάλες πόλεις ήταν η Βενετία, η Γένουα, το Μιλάνο, η Ρώμη, η Νάπολη, το Παρίσι, το Λονδίνο, η Κολωνία κ.ά.

Οι πόλεις, όπως και όλη η ύπαιθρος, βρίσκονταν υπό τον απόλυτο έλεγχο των κοσμικών ή θρησκευτικών αρχόντων, στους οποίους πλήρωναν βαριές εισφορές σε είδος και σε χρήμα.

Ωστόσο, οι πόλεις και στην περίοδο του Μεσαίωνα αποτελούσαν τις εστίες της εμπορευματικής παραγωγής και ασκούσαν σημαντική επίδραση σ' όλους τους τομείς της ζωής στη φεουδαρχική κοινωνία.

Άλλωστε, σ' όλο το Μεσαίωνα, η τεχνική πρόοδος δεν έπαψε να συνδέεται με τις τέχνες των πόλεων.

Με την ανάπτυξη των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, που γεννήθηκαν μέσα στους κόλπους της φεουδαρχίας, οι πόλεις απόχτησαν καινούργια θέση στην παραγωγή και γενικότερα στην οικονομική και κοινωνική ζωή και ο ρόλος τους γινόταν ολοένα πιο αποφασιστικός.

Με την κατάργηση της φεουδαρχίας σε μια σειρά χώρες της Ευρώπης και την επικράτηση του καπιταλισμού και ιδιαίτερα μετά τη βιομηχανική επανάσταση, οι πόλεις γνώρισαν μια πρωτοφανή, χωρίς προηγούμενο,

ανάπτυξη, σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας και ζωής των ανθρώπων.

Έτσι, ενώ το μέγεθος των περισσότερων πόλεων ως το 1800 ήταν μικρό, η έκρηξη της βιομηχανικής επανάστασης στη Δυτική Ευρώπη είχε άμεσο αντίκτυπο στην εξέλιξή τους. Οι διαρθρωτικές αλλαγές που προκάλεσε η εκβιομηχάνιση στις παραγωγικές διαδικασίες, ώθησε μεγάλες μάζες αγροτικού πληθυσμού να εγκατασταθούν στα εκκολαπτόμενα βιομηχανικά κέντρα της Αγγλίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, σ' όλη τη διάρκεια του 18^{ου} και του 19^{ου} αιώνα. Παράλληλα στον αιώνα που κύλησε (1800 – 1900), ο αστικός πληθυσμός της γης δεκαπλασιάστηκε και πολλές πόλεις σε παγκόσμια κλίμακα άγγιξαν ή και ξεπέρασαν το ένα εκατομμύριο κατοίκους.

Στην Αγγλία, όπου προηγήθηκε η βιομηχανική επανάσταση, σημειώθηκε νωρίτερα από τις άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης, η μεγαλύτερη και ταχύτερη ανάπτυξη των πόλεων της (Λονδίνο, Μάντσεστερ, Μπέρμιγχαμ, κλπ.).

Μεγάλο ρόλο στην πληθυσμιακή αύξηση των ευρωπαϊκών πόλεων, εκτός από την ανάπτυξη της βιομηχανίας, έπαιξε και η οργάνωση των συγκοινωνιών και ιδιαίτερα η ανάπτυξη στο 19^ο και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα του σιδηροδρομικού δικτύου. Οι σιδηρόδρομοι συντέλεσαν στην αύξηση της κινητικότητας του χώρου συνδέοντας τα βιομηχανικά και εμπορικά αστικά κέντρα της Ευρώπης (διακίνηση εμπορευμάτων, πρώτων υλών κλπ.) και εντείνανε την παραπέρα αστικοποίησή τους.

Από την περίοδο της εκβιομηχάνισης παρατηρείται μια συνεχής αύξηση του μεγέθους των πόλεων. Οι μεγάλες πόλεις διογκώνονται από την συρροή σ' αυτές μετακινούμενου πληθυσμού από τα μικρότερα αστικά κέντρα και την ύπαιθρο.

1.5 CONURBATION

Πολύ μεγάλη αστικοποίηση σημειώνεται, σαν αποτέλεσμα της βιομηχανικής ανάπτυξης, από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα στις ΗΠΑ. Η συνεχής διόγκωση του μεγέθους τους και η απορρόφηση των μικρότερων πόλεων από τις μεγαλύτερες, δημιουργεί το φαινόμενο μια πυκνά κατοικημένη περιοχή να περιβάλλεται από μια μεγαλύτερη, λιγότερο πυκνή (conurbation). Τέτοιου

είδους αστικούς σχηματισμούς που έχουν ενωθεί, καθώς εξαπλώνονται και σχηματίζουν τις ονομαζόμενες μεγαλουπόλεις (megalopolis), βρίσκουμε στις ανατολικές και βορειοδυτικές πολιτείες των ΗΠΑ.

Σήμερα, στην προσπάθεια να προσδιορίσουμε το φαινόμενο της συνεχούς ανάπτυξης των πόλεων, μιλάμε για «Μεγαπόλεις», «μεγαλοπόλεις», «πόλεις – μητροπόλεις», «δορυφόρους – πόλεις» κλπ. Οι σύγχρονες μεγάλες πόλεις διακρίνονται από ένα αναπτυγμένο και καλά οργανωμένο σύστημα κρατικής και δημόσιας οργάνωσης, από το μεγάλο αριθμό και την ποικιλία των ειδών απασχόλησης (διόγκωση κυρίως του τριτογενή τομέα), από τη συγκέντρωση μεγάλου και ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, από ένα πολυάνθρωπο και συνεχώς αυξανόμενο προσωπικό που απασχολείται με τη διοίκηση, τις επιστήμες, τις τέχνες, τα γράμματα και σε μια σειρά υπηρεσίες. Με την επέκτασή τους όμως συντελείται σε μεγάλο βαθμό η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα παρατηρείται και αποδιοργάνωση του κοινωνικού χώρου (διάσπαση της συνοχής της κοινωνικής ομάδας, αποξένωση των ανθρώπων από τον άμεσο κοινωνικό τους περίγυρο κλπ.).

1.6 ΑΙΤΙΑ ΑΠΟΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

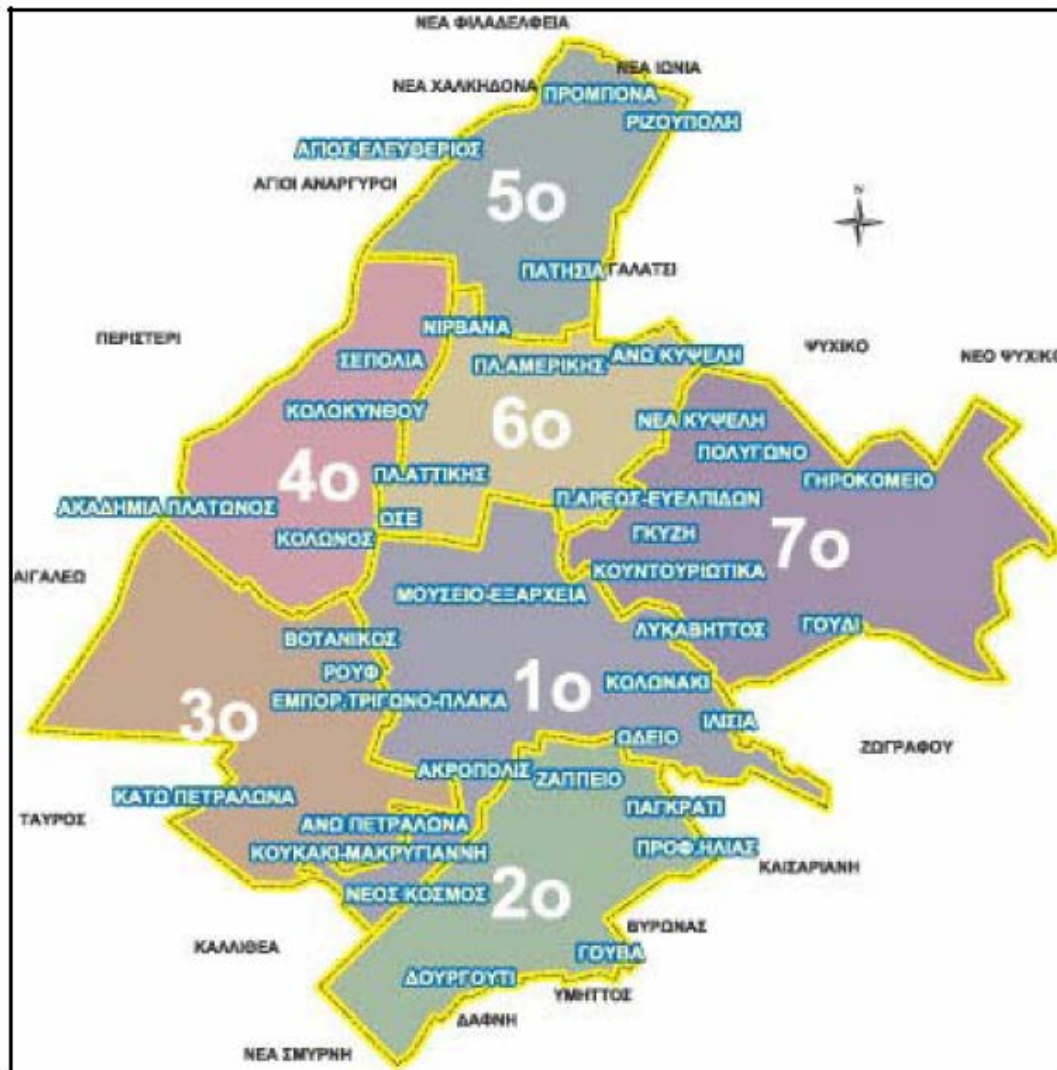
Σύμφωνα με την Χάρτα, η οργάνωση της πόλης είναι τεσσάρων λειτουργιών: α) της κατοικίας, β) της εργασίας, γ) της αναψυχής και δ) της κυκλοφορίας. Στην σημαντική αναρχία και απώλεια της ταυτότητάς τους οδηγήθηκαν οι σύγχρονες πόλεις από έλλειψη προγραμματισμού².

Τα κυριότερα αίτια αποδιοργάνωσης των δομών της πόλης και κατά συνέπεια των κέντρων της, είναι η έλλειψη προγραμματισμού, η κυριαρχία του ιδιωτικού συμφέροντος, η έλλειψη συντονισμού και συγκερασμού του ατομικού συμφέροντος και συλλογικής δράση, οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και πιεστικού, συντελούν στον κατακερματισμό της ενότητας του κοινωνικού χώρου, ο βαθμός επέμβασης του δημοσίου ή του ιδιωτικού φορέα, ο κοινωνικός έλεγχος στις διάφορες κοινωνικές ομάδες που κυκλοφορούν ή «δρουν» στα κέντρα πόλεων.

² L. Wirth, *Urbanism as a way of life*, *American journal of Sociology*, 44, 1938, σ. 1 – 24, Σ. Νικολαΐδου, ό.π.

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα επηρέασε οπωσδήποτε την πόλη, κατά τρόπο που αποκτούνται εφαρμογές δυναμικών στρατηγικών για να αποκτήσει την φυσιογνωμία και τον χαρακτήρα που είχε προ της οικονομικής κρίσης.

Πιο συγκεκριμένα, επήλθε αποδιοργάνωση, πράγμα εμφανές ιδιαίτερα στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Αθηναίων (βλ. εικ. 4) και κυρίως στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας

Εικόνα 4: Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Αθηναίων όπως διαμορφώθηκαν από το σχέδιο Καλλικράτης[2]
 ΠΗΓΗ: Ο.Π.

Εικόνα 5: Εντοπισμός της περιοχής μελέτης (Εμπορικό τρίγωνο Αθήνας) στο πελοεδομικό συγκρότημα Αθηνών
ΠΗΓΗ: Ο.Π.

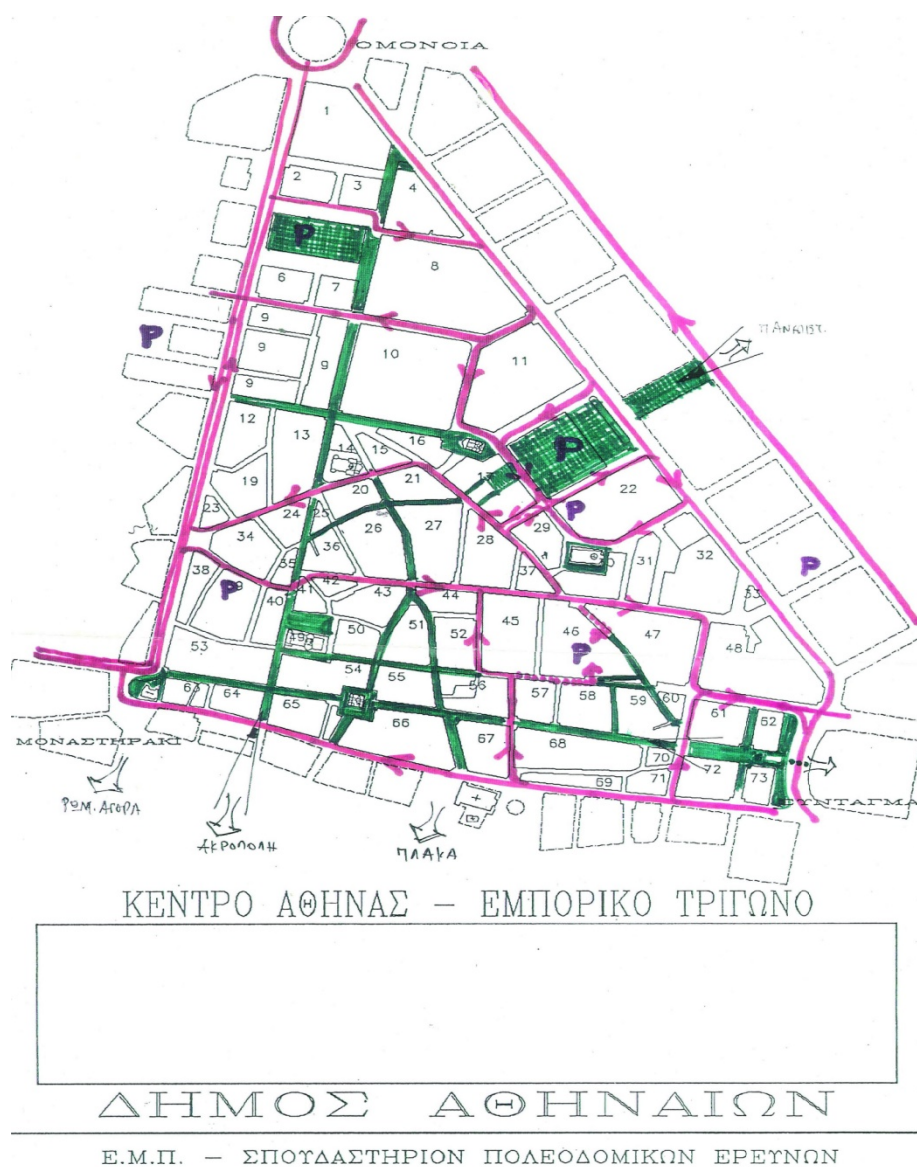
Εικόνα 6: Εμπορικό τρίγωνο Αθήνας
ΠΗΓΗ: Google

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΥΠΟΒΑΘΜΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

2.1 ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

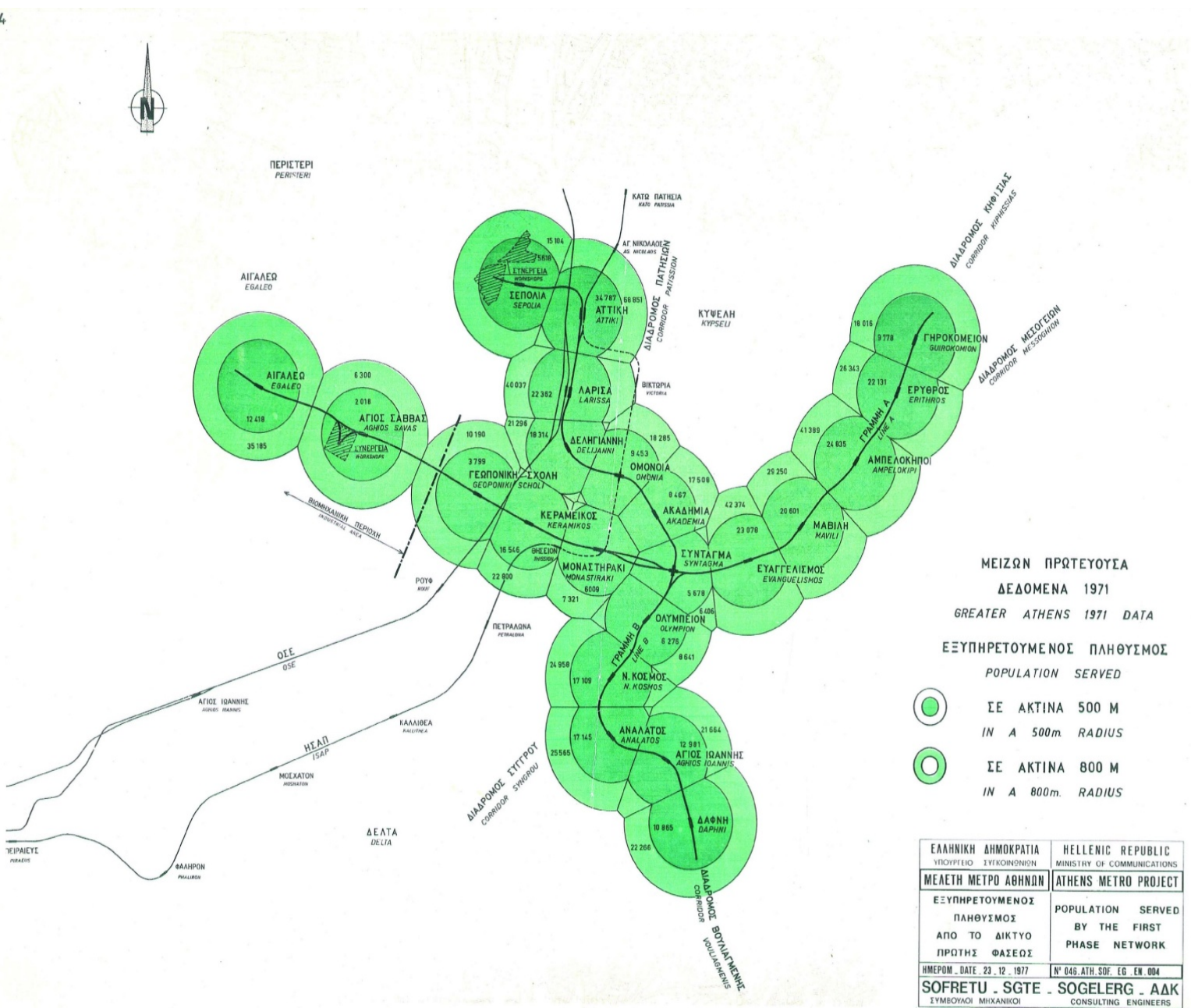
Το Εμπορικό Τρίγωνο της Αθήνας, έκτασης 397 στρεμμάτων, οριοθετείται από την οδό Σταδίου, Αθηνάς και την οδό Μητροπόλεως. Πρόκειται για το ιστορικό κέντρο της Αθήνας, κατέχει δεσπόζουσα θέση στην πόλη και γειτνιάζει με την Ακρόπολη, ένα από τα σημαντικότερα μνημεία του Κόσμου. Τον Κεραμικό και το Θησείο, Μεταξουργείο την Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Αγορά (βλ. εικ. 13).

Εικόνα 7: Εμπορικό Τρίγωνο Αθήνας
ΠΗΓΗ: Ε.Μ.Π.

Ως ενότητα εμπορικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων κατέχει το 40% του κέντρου της Αθήνας και εξυπηρετεί περίπου 5.000.000 κατοίκους και άγνωστο αριθμό μεταναστών, οι οποίοι συμμετέχουν ποικιλοτρόπως στην κοινωνικοοικονομική δράση του κέντρου.

Εξυπηρετείται ικανοποιητικά από το Metro (βλ. εικ. 8) και τα λοιπά ΜΜΜ χωρίς διαμπερείς και μεγάλου μήκους μετακινήσεις.

Εικόνα 8: ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΗΓΗ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Το Εμπορικό Τρίγωνο αποτελεί προνόμιο για την πόλη, επειδή είναι εμβληματικός χώρος καθώς γειτνιάζει άμεσα με αρχαιολογικούς χώρους και περιοχές που μετά τις αναπλάσεις και την ενοποίηση που υπέστησαν αποτελούν τοπότητα.

ΤΜΗΜΑ Α: ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ
Πρόταση διαμόρφωσης

ΕΝΟΠΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΘΗΝΑΣ Α.Ε.

ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ (Δ. ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ- ΑΠ. ΠΑΥΛΟΥ Κ.Α.Π.)

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤ. 1998

ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΜΕΛΗΤΗΤΕΣ
 ΓΛΑΪΑΣ Ε.Π.Ε. - Δ. ΜΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
 ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΖΕΡΒΑΣ
 ΚΑΛΑΪΡΗΦΙ ΠΑΥΛΟΥ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΜΕΛΗΤΗΤΕΣ
 Μ. ΚΑΥΤΣΑ-Δ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΣ-Β. ΠΑΠΑΛΑΡΕΤΟΥ Ο.Ε.
 ΟΡΕΣΤΗΣ ΒΙΓΓΟΠΟΥΛΟΣ
 ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΚΩΣΙΩΔΑ

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ: ΠΕΤΡΟΣ ΖΕΡΒΟΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ

Εικόνα 9: Πρόταση Διαμόρφωσης Διονυσίου Αρεοπαγίτου
ΠΗΓΗ: ΕΝΩΠΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

Δεδομένης δε της πεζοδρόμησής του αυξήθηκε η επισκεψιμότητα του από ντόπιους και ξένους τουρίστες. Αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης μαζί με τον επίσης εμβληματικό χώρο της περιοχής της Πλάκας.

Είναι χώροι με έντονα σκηνογραφικά στοιχεία δράσης (βλ. εικ.10) και αποτελούν σήμερα τόπο συλλογικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, αναψυχής, συνάντησης και διάχυσης.

Εικόνα 10: Πλάκα Μνημείο Λυσικράτους

ΣΠΙΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΛΑΚΑ

Εικόνα 11: Οδός Διογένους

Εικόνα 12: Οδός Τριπόδων

Εικόνα 13: Ρωμαϊκή Αγορά

2.2 Μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα- Λαθρομετανάστευση

(ΚΑΡΟΖΗΣ Κ. ΦΑΛΛΙΕΡΑ ΑΡ. ΠΤΥΧ. ΕΡΓ.ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ)

<<Το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα αναφέρεται στη συστηματική παράνομη είσοδο μεγάλου αριθμού μεταναστών στην κατά την περίοδο 1990 έως και σήμερα. Το ζήτημα ανέκαθεν αποτελούσε πρόβλημα για τις ελληνικές κυβερνήσεις και για τον ευρωπαϊκό χώρο γενικότερα, αλλά τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί όξυνση του προβλήματος. Η Ελλάδα το διάστημα 2005 έως 2010 χαρακτηρίστηκε ως κύρια είσοδος μετανάστευσης στην Ευρώπη. Παράλληλα, οι πολιτικές εξελίξεις στις αραβικές χώρες και την βόρεια Αφρική, συντέλεσαν στην αύξηση του φαινομένου, παρά την οικονομική κρίση στον ελλαδικό χώρο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το τελευταίο τρίμηνο του 2011, όπου η καταγραφή μεταναστών στα ελληνοτουρκικά σύνορα αυξήθηκε ραγδαία, καθώς μόνο τον Οκτώβριο η αύξηση έφτασε στο 20% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2010. Κατά μέσο όρο, 300 μετανάστες εντοπίστηκαν να περνούν παράνομα τα ελληνικά σύνορα σε καθημερινή βάση.(Ελληνική στατιστική αρχή δελτίο τύπου 2012 . Έρευνα εργατικού δυναμικού Β΄ τρίμηνο 2012)

Σύμφωνα με τη Frontex, τον ευρωπαϊκό οργανισμό για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημαντική αιτία της όξυνσης του φαινομένου είναι η έλλειψη επαρκών εγκαταστάσεων κράτησης τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Τουρκία. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, οι λαθρομετανάστες αφήνονται ελεύθεροι, με αποτέλεσμα να δίνεται κίνητρο και σε άλλους μετανάστες να κάνουν το ίδιο. Άλλα αίτια εμφάνισης του φαινομένου αποτελούν η έλλειψη επαρκών συμφωνιών επανεισδοχής για αρκετές εθνικότητες, καθώς και η εύκολη πρόσβαση στο αεροδρόμιο της Κωνσταντινούπολης, λόγω πτήσεων χαμηλού κόστους από τις αραβικές χώρες. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως στην Τουρκία, σύμφωνα με τη Frontex, είναι εγκατεστημένα πολυάριθμα παράνομα δίκτυα διακίνησης με διασυνδέσεις στην Ελλάδα. Τέλος, τον τελευταίο χρόνο η μεγαλύτερη πηγή λαθρομεταναστών ήταν η βόρεια Αφρική, λόγω της αδράνειας των κρατικών αρχών στον έλεγχο των θαλάσσιων

κινήσεων, μετά τις δραματικές αλλαγές στο πολιτικό καθεστώς των χωρών αυτών. (Πτυχιακή εργασία Ο.Π.)

Στην Ελλάδα, και κυρίως στην Αθήνα όπου έχει συγκεντρωθεί το μεγαλύτερο ποσοστό λαθρομεταναστών, οι πολίτες έχουν απηυδήσει με το φαινόμενο και θεωρούν υπεύθυνο συνολικά το πολιτικό σύστημα για τα «ανοιχτά σύνορα», την απορρύθμιση της αγοράς εργασίας, τη διάδοση ξεχασμένων μολυσματικών ασθενειών, την αλλοίωση των αστικών τοπίων και την εγκληματικότητα που ακολούθησαν την είσοδο των λαθρομεταναστών στην Ελλάδα. Ως αποτέλεσμα, υπάρχουν φόβοι για ένταση των ανισοτήτων, για συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους -με τον περιορισμό των δαπανών για δωρεάν υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση, για οικογενειακά και αναπηρικά επιδόματα, κοινωνική ασφάλιση, αφήνοντας εκτεθειμένες τις ευάλωτες ομάδες- και για άμβλυνση της κοινωνικής συνοχής. Παράλληλα, εξελίσσονται διάφορες μορφές παραβατικότητας, ενώ εμφανίζονται φαινόμενα ξενοφοβίας και ρατσισμού. Η αντίδρασή των πολιτών εκδηλώνεται με τη στήριξη ακραίων επιλογών κυρίως στον πολιτικό τομέα, όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο. (Πτυχιακή εργασία Ο.Π.)

Ήττια μέτρα που έχουν προταθεί για τη βελτίωση της εικόνας της πρωτεύουσας αποτελούν:

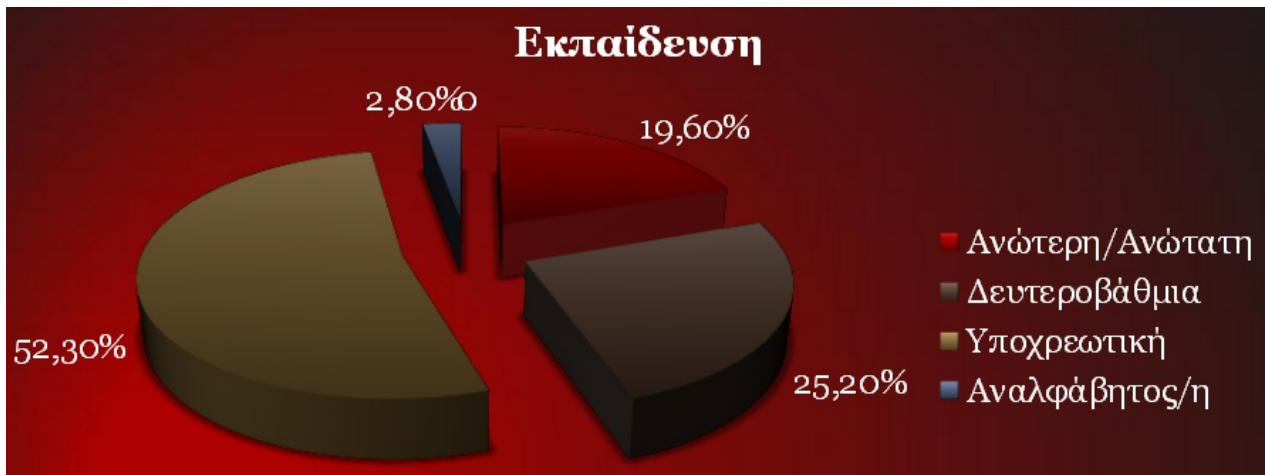
- 1) Η άμεση αξιόπιστη καταγραφή των κατηγοριών μεταναστών και η ταχεία ουσιαστική εξέταση αιτημάτων για άσυλο ή προστασία ειδικών ομάδων και άμεση λειτουργία ανοιχτών χώρων φιλοξενίας για αυτές.
- 2) Η αναγνώριση και άδεια παραμονής όσων πραγματικά εργάζονται.
- 3) Η επένδυση στο κέντρο της Αθήνας με δημόσιες υποδομές και η μετεγκατάσταση δημόσιων οργανισμών και οργανισμών κοινωνικής οικονομίας, καθώς και άλλες λύσεις ανάπτυξης του κέντρου.

2.3 Νέο- άστεγοι

Στην Ελλάδα το φαινόμενο της έλλειψης στέγασης μετρά ήδη τρεις δεκαετίες με περισσότερους από 20.000 συνανθρώπους να βρίσκονται σε ακατάλληλες συνθήκες στέγασης και βιώνοντας τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Πρόσφατα, αναγνωρίστηκαν θεσμικά ως ειδική και ευάλωτη κοινωνική ομάδα που χρήζει ειδικών μέτρων προστασίας. Πολλοί περισσότεροι είναι εκείνοι που βρίσκονται σε κίνδυνο έλλειψης στέγης ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και της ανεργίας που πλήττει όλες τις ηλικίες και τους επαγγελματικούς κλάδους. (Ο.Π.)

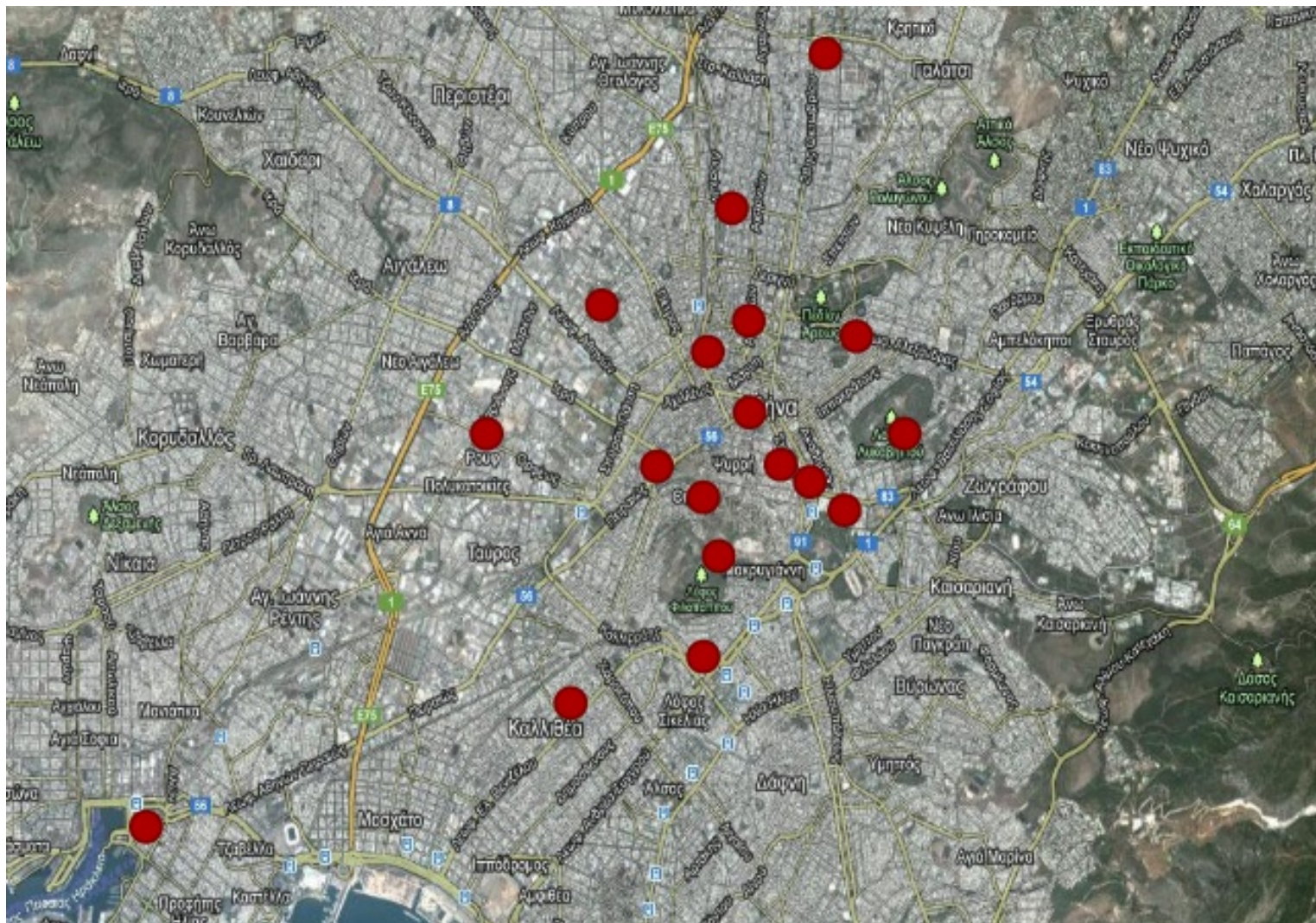
Ήδη μετά το ξέσπασμα της κρίσης στην Ελλάδα και εξαιτίας της δύσκολης οικονομικής κατάστασης στην οποία περιήλθαν, πολλά άτομα βρέθηκαν ξαφνικά στο δρόμο. Ο λόγος γίνεται για τους νεοάστεγους, ομάδα ανθρώπων που διαβιούν εκτός στέγης ή σε επισφαλείς καταστάσεις στέγασης λόγω ανεργίας ή/ και χαμηλών εισοδημάτων με αδυναμία στήριξής τους από το οικογενειακό και υποστηρικτικό πλαίσιο. Το πλεονέκτημα που έχουν έναντι των αστέγων είναι ότι διατηρούν ισχυρούς δεσμούς με το περιβάλλον τους, δεν εμφανίζουν ψυχοπαθολογία και έχουν μέτριο έως υψηλό μορφωτικό επίπεδο και συγκριτικά τη μεγαλύτερη δυνατότητα για αποκατάσταση και επανένταξη. (Ο.Π.)

Νεοάστεγοι μπορεί να είναι άτομα που έχασαν την ιδιοκτησία τους με δήμευση, λόγω δανείων ή άλλων οφειλών, νέοι που έχουν απομακρυνθεί από την οικογένειά τους και μαστίζονται από την ανεργία ή δε μπορούν να συντηρήσουν μία κατοικία καθώς και άτομα που έχασαν τη δουλειά τους λίγο πριν βγουν στη σύνταξη. Πολλοί είναι οφειλέτες στην εφορία ή τα ασφαλιστικά ταμεία και γι' αυτό δε μπορούν να εκδώσουν βιβλιάριο απορίας και να χρήζουν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Ως εκ τούτου ζουν σε καθεστώς εξαθλίωσης. Πλέον, περιλαμβάνονται και ολόκληρες οικογένειες ενώ ο αριθμός τους συνεχώς αυξάνεται. (Ο.Π.)

Εικόνα 14: Το μορφωτικό επίπεδο των νεοάστεγων της Αθήνας
 ΠΗΓΗ: Πτυχιακή ΚΑΡΟΖΗ Κ. – ΦΑΛΛΙΕΡΑ Α. ΕΙΣ. Γιώργος Κ. Βαρελίδης

Σύμφωνα με στοιχεία που προκύπτουν από τις εκθέσεις που κατέθεσαν ο υφυπουργός Υγείας, η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών, ο δήμος Αθηναίων και η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων το φαινόμενο των «νεοαστέγων» στην Αθήνα έχει πάρει εκρηκτικές διαστάσεις. Σύμφωνα με το σχήμα της εικόνας 14 1 στους 5 άστεγους έχει ανώτερο ή ανώτατο μορφωτικό επίπεδο. Η εμφάνιση των νεοαστέγων συμπίπτει με τη γενιά των νεόπτωχων κάνοντας ακόμη πιο σαφές το γεγονός ότι η φτώχεια πλήττει πλέον πληθυσμούς με προηγούμενο υψηλό ή επαρκές βιοτικό επίπεδο στο κέντρο της Αθήνας και ιδιαίτερα κοντά στο εμπορικότερο και πιο δημοφιλές σημείο της πρωτεύουσας, το εμπορικό τρίγωνο, υπάρχουν πολλές εστίες συγκέντρωσης των απόρων. >>

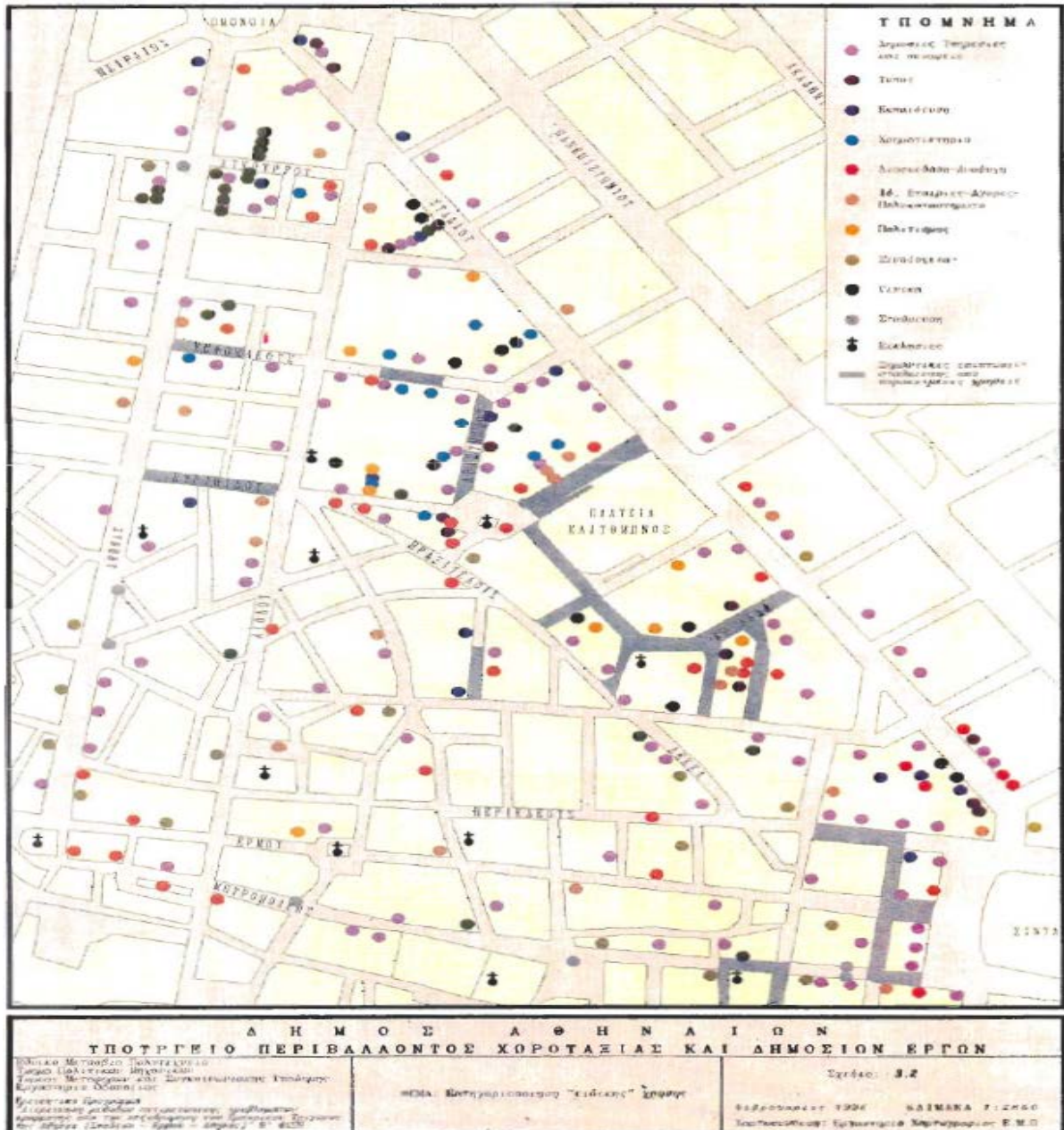

Εικόνα 15: Σημεία στα οποία έχουν συγκεντρωθεί ομάδες αστέγων και νεοαστέγων στο κέντρο της Αθήνας
 ΠΗΓΗ: Ο.Π

2.4 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Όπως εμφανίζεται στον επισυναπτόμενο χάρτη³ (βλ. εικ. 16), , υπάρχει συγκέντρωση σχεδόν όλων των κλάδων δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.

Εικόνα 16: Χάρτης χρήσεων γης στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας
ΠΗΓΗ: Αραβαντινός Αθ. Εμπορικό Τρίγωνο ΤΕΕ 2000

³ **Gospodini, A.** (2002, "European cities in competition and the new uses of urban design", journal of Urban Design, 7(1) 59-74).

Συγκεντρωμένα στους ορόφους των κτιρίων που οριοθετούνται από τις οδούς Ευριπίδου, Πραξιτέλους, Λέκκα, Μητροπόλεως, Αθηνάς, αναπτύσσονται βιοτεχνικές δραστηριότητες και στα ισόγεια της περιοχής οι εμπορικές δραστηριότητες. Τα κτήρια στα οποία αναπτύσσονται οι υπηρεσίες, περικλείονται από τις οδούς Πραξιτέλους, Λέκκα, Καραγιώργη Σερβίας, Σταδίου και Αιόλου. Υπάρχει εύκολη προσβασιμότητα και μεγάλη επισκεψιμότητα (ό.π.).

Η οικονομική κρίση ως γεγονός υποβάθμισε την περιοχή με αποτέλεσμα το κλείσιμο πλήθους επιχειρήσεων κυρίως ένδυσης, κοσμηματοπωλείων, χρωμάτων, που ήταν άνισα κατανεμημένες στο Τρίγωνο, κυρίως στην Αιόλου, Βύσσης, Αγίου Μάρκου, Ερμού, Περικλέους, Δραγατσανίου.

Απόρροια αυτής της κατάστασης, ήταν η αύξηση της εγκληματικότητας. Δεδομένης δε της αδυναμίας της διοίκησης, λόγω της κρίσης να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές ομάδες, πολλές επιχειρήσεις «έκλεισαν» οριστικά, αφήνοντας και χιλιάδες ανέργους και πολλοί κάτοικοι μετακινήθηκαν στα προάστια αφού η πολιτεία δεν μπορούσε ν' αντιδράσει αποτελεσματικά στην παραβατικότητα.

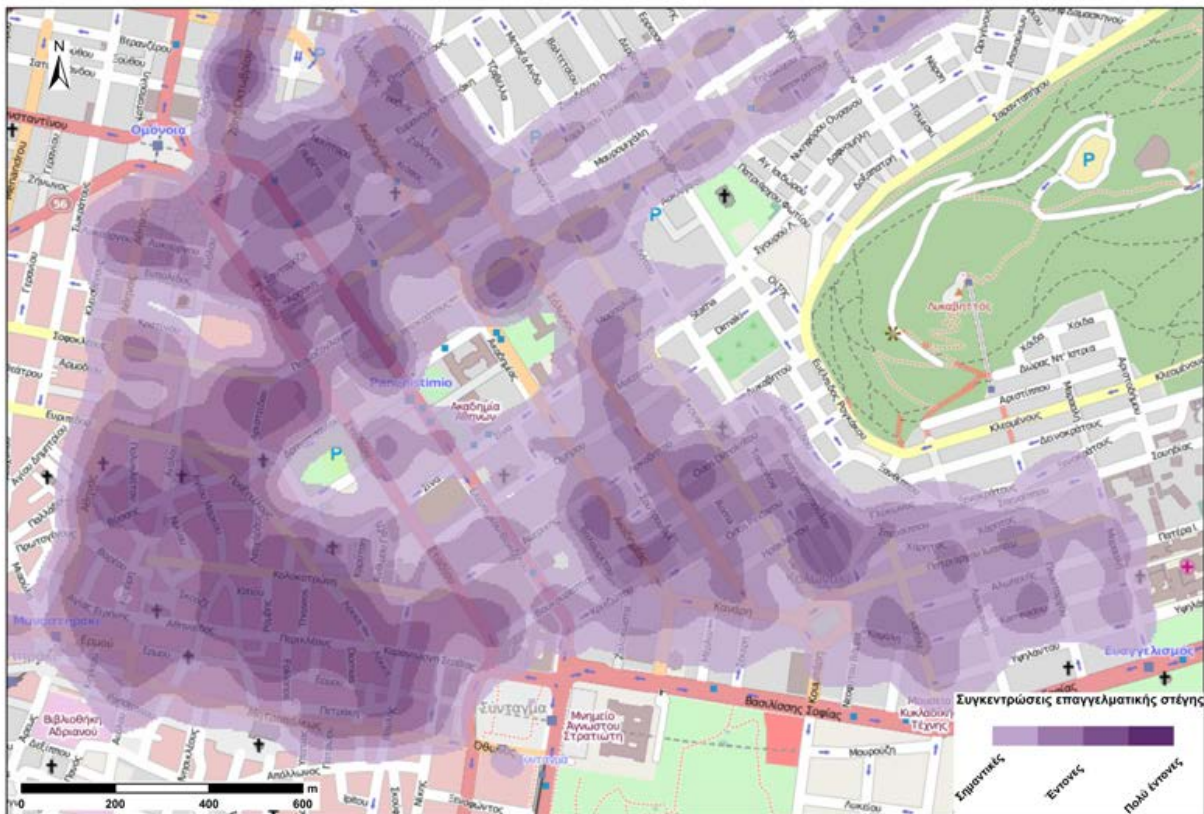
Με την συγκέντρωση και εγκατάσταση των παράνομων μεταναστών στην περιοχή επήλθε μια βίαιη μεταβολή, κτίρια εγκαταλείφθηκαν με αποτέλεσμα την υποβάθμιση της λειτουργίας της περιοχής. Πολλές δημόσιες υπηρεσίες μετακινήθηκαν επίσης στα προάστια, με αποτέλεσμα την δραστική μείωση των αξιών γης σε μια εμβληματική όπως προαναφέρθηκε περιοχή αλλά και υποβάθμιση των λειτουργιών της πόλης.

Στην έρευνα που διεξήγαγε η Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (2012) σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών για τις χωρικές και κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο Εμπορικό Τρίγωνο της Αθήνας επιβεβαιώνονται όσα αναφέρθηκαν παραπάνω. Οι αλλαγές που συντελούνται στην οικονομία τα τελευταία χρόνια επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν σημαντικά τη χωροταξία των επιχειρήσεων. Οι μετεγκαταστάσεις των επιχειρήσεων, η δημιουργία νέων εμπορικών ζωνών, τα νέα εμπορικά πάρκα καθορίζουν με τη σειρά τους το

παραδοσιακό εμπόριο και πολλές φορές υπονομεύουν και επηρεάζουν αρνητικά τα καταναλωτικά πρότυπα .

Βασισμένη σε δεδομένα απογραφών της ΕΣΥΕ του 1978 και 1988, σε δεδομένα της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ, του ΟΑΣΑ και σε μητρώα Επιμελητηρίων, συνέταξε έναν χάρτη που απεικονίζει την πυκνότητα των εμπορικών δραστηριοτήτων στο Εμπορικό Τρίγωνο της Αθήνας, όπως φαίνεται και στην εικόνα 17 που ακολουθεί .

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα από τις 6.532 επαγγελματικές στέγες, οι 1850 είναι κλειστές. Το αποτέλεσμα αυτό είναι εξαιρετικά δυσμενές καθώς αντιπροσωπεύει το 28,3% των επιχειρήσεων του εμπορικού τριγώνου της Αθήνας. Από το σύνολο των επιχειρήσεων οι 2.959 βρίσκονται στους κεντρικούς εμπορικούς δρόμους του εμπορικού τριγώνου εκ

των οποίων το 31% (889) είναι κλειστές .

**Εικόνα 17: κατανομή πυκνότητας επαγγελματικής στέγης στο Εμπορικό Τρίγωνο Αθήνα
ΠΗΓΗ:ΓΕΩΒΑΣΗ**

Πίνακας: Καταγεγραμμένα κλειστά και ανοιχτά καταστήματα στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ	ΚΛΕΙΣΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ
6.532	1.850	28,3%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	ΚΛΕΙΣΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ
2.959	889	31%

ΠΗΓΗ:Ο.Π.

Η Αθήνα αποτελεί πλέον ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό παράδειγμα της σχέσης της γεωγραφικής τοπικότητας με τις οικονομικές συνθήκες της αγοράς. Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία και με τον χάρτη της εικόνας 18 που ακολουθεί, το εμπορικό κέντρο συρρικνώνεται και αλλάζει δραστικά και μάλιστα σχετικώς ομοιόμορφα χωρίς να δημιουργούνται έντονοι πόλοι κλειστών επιχειρήσεων. Όπου υφίσταται εμπορική αγορά και συγκέντρωση επαγγελματικών στεγών, υφίστανται και κλειστά καταστήματα ανεξάρτητου κλάδου και χωρητικότητας. Με την ομοιόμορφη κατανομή δεν συμφωνεί η αναλογία κλειστών και ανοιχτών καταστημάτων στην εμπορική ζώνη του Κολωνακίου .

Όπως φαίνεται από τον χάρτη (βλ. εικ. 18), τα περισσότερα κλειστά καταστήματα απεικονίζονται εκεί που υπήρχαν υψηλά ενοίκια π.χ. Σταδίου (42%), Εμμ. Μπενάκη (38%), Πανεπιστημίου (34,7%), Ακαδημίας (31%).

Αξιοσημείωτη είναι η μεταβολή στην εμπορική ζωή του Κολωνακίου, αφού έκλεισαν 33,7% των καταστημάτων (3^{ος}/2012), όταν κατόπιν τούτου μειώθηκαν δραστικά τα ενοίκια το ποσοστό των κλειστών καταστημάτων μειώθηκε κατά 12,6% (ό.π.).

Εικόνα 18: Απεικόνιση των κλειστών καταστημάτων στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας. Οι κόκκινες τελείες αντιπροσωπεύουν μια κλειστή επιχείρηση
 ΠΗΓΗ:Ο.Π.

Λόγω συνύπαρξης της κατοικίας (χαμηλής δόμησης) με κάθε είδους εμπορική δραστηριότητα, προϋπήρχε της κρίσης μια πλούσια κοινωνική ζωή κυρίως στου Ψυρρή, Μοναστηράκι, Κεραμικό, Πλάκα.

Όμως μετά την κρίση και λόγω της «εισβολής» των παράνομων μεταναστών, απωλέσθηκε η πολυλειτουργική ταυτότητα του δρόμου και η κοινωνική δομή αποδυναμώθηκε. Το κοινωνιολογικό της περιεχόμενο με τις εντάσεις στην περιοχή (βλ. εικ. 19), απωλέσθηκε η φυλετική και θρησκευτική ενότητα, απωλέσθηκε η γειτονιά και οι δεσμοί της, αφού αυτή έχασε τη δυνατότητα να παίξει το ρόλο του υποδοχέα συνολικών δραστηριοτήτων.

Εικόνα 19: Κοινωνικές εντάσεις
ΠΗΓΗ: Εφημερίδα Των Συντακτών 17/9/2013

Εκτός της αποδιάρθρωσης της χωρικής, πληθυσμιακής, κοινωνικής ενότητας που ονομάζεται γειτονιά, παρατηρείται πολεοδομικό – λειτουργικό πρόβλημα με τις ιδιωτικές επεμβάσεις στο Δημόσιο χώρο.

Παράδειγμα: Οι παράνομες εστίες εμπορίου επί των πεζοδρομίων ή του δικτύου πεζοδρόμων με την έκθεση διαφόρων εμπορευμάτων μικρού μεγέθους (τσάντες, γυαλιά κ.ά.).

Μια άλλη επέμβαση που επιβαρύνει την προσπελασιμότητα, είναι η παράνομη στάθμευση στα πεζοδρόμια, η έκθεση προϊόντων πέραν της οικοδομικής γραμμής των καταστημάτων, «τα τραπεζάκια έξω» επί των δρόμων κ.ά. (βλ. εικόνες 20-30).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

Εικόνα 20: Παράνομη Στάθμευση

Εικόνα 21: Παράνομη Στάθμευση

Εικόνα 22: Παράνομη Στάθμευση

Εικόνα 23: Παράνομη Στάθμευση

Εικόνα 24: Παράνομη Στάθμευση

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ

Εικόνα 25: Παράνομη Χρήση Πεζοδρομίων

Εικόνα 26: Παράνομη Χρήση Πεζοδρομίων

Εικόνα 27 : Παράνομη Χρήση Πεζοδρομίων

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΣΕ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ

Εικόνα 28 : Παράνομη τοποθέτηση πινακίδων

Εικόνα 29 : Παράνομη τοποθέτηση πινακίδων

Εικόνα 30 : Παράνομη τοποθέτηση πινακίδων

Ό,τι προαναφέρθηκε και το γεγονός των ιδιωτικών επεμβάσεων στον δημόσιο χώρο αποδιοργανώνει και την λειτουργικότητα της ευρύτερης περιοχής, γιατί δυσχεραίνει την κυκλοφορία των ΜΜΜ, των ΙΧ, των τροχοφόρων, δυσχεραίνει την προσπελασιμότητα των κατοίκων και των διερχομένων πεζών και κατά συνέπεια την επισκεψιμότητα ιδιωτικών και δημόσιων χώρων.

Συμπερασματικά προκύπτει από την γενικότερη έρευνα ότι όλα τα παραπάνω οδηγούν σε υποβάθμιση της ζώνης κατοικίας και βεβαίως προσφέρονται να υποδεχθούν ως κατοίκους αυτούς τους ίδιους μετανάστες (παράνομους ή μη) με χαμηλές τιμές ενοικίων αφού το οικοδομικό απόθεμα υποβαθμίστηκε και όλα τα μέχρι τούδε υγρά υπόγεια ενοικιάσθηκαν όταν με αυτόν τον τρόπο η περιοχή, σταδιακά φτωχοποιείται και οδηγείται:

1.- Σε αναγκαστική «περιθωριοποίηση» και μια ανακατάταξη των ζωνών κατοικίας.

2.- Σε επαναπροσδιορισμό (προς τα κάτω) των αξιών Γης.

3.- Σε Δημογραφική κατάρρευση των συνοικιών αφού μετατρέπονται σε γκέτο μειονοτήτων, οικονομικών και πολιτικών μεταναστών ή λαθραίων εισερχόμενων αλλά και σε στέκια ναρκομανών και εμπόρων θανάτου (βλ. εικ. 31).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Μεταξουργείο, Κεραμικό και Γκαζοχώρι, οι Μουσουλμάνοι αποτελούν την πλειονότητα των κατοίκων και ζουν ανάμεσα στους Έλληνες, οι οποίοι στην προσπάθειά τους να αποστειγματισθούν υψώνουν συχνά την Ελληνική σημαία στα σπίτια τους⁴.

4.- Μετακίνηση του πληθυσμού της Αστικής Τάξης λόγω της ανασφάλειας και της αυξημένης εγκληματικότητας που δημιούργησε η κρίση.

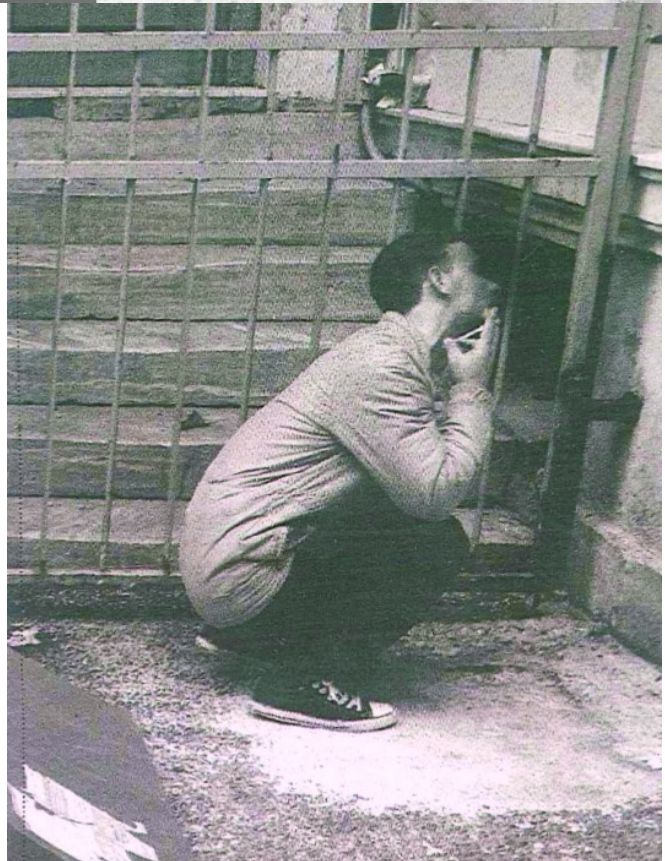
⁴ Ένα όραμα για την Αθήνα, Συνέδριο ΤΕΕ, 1996, σελ. 161.

ΝΕΑ ΣΤΕΚΙΑ, ΙΔΙΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Τι αλλάζει στις Ναρκοπάτσες της Αθήνας;

Η ATHENS VOICE
«ΣΥΝΑΝΤΑΞΙ»
ΤΟ VICE

Εικόνα 31: Κοινωνικές εντάσεις
ΠΗΓΗ: ATHENS VOICE

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

3.1 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ – ΠΛΑΤΕΙΕΣ

Το Ιστορικό Τρίγωνο που ταυτίζεται λειτουργικά και ψυχοθεραπευτικά με το Εμπορικό Τρίγωνο, οριοθετούν τρεις κορυφαίες πλατείες.

Η Πλατεία Ομονοίας, η Πλατεία Συντάγματος και Πλατεία Μοναστηρακίου, χώροι άμεσης οργανικής σχέσης με την πόλη.

Κύριο χαρακτηριστικό της Πλατείας Μοναστηρακίου, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί όχι μόνον η επιχειρηματική δραστηριότητά της που σήμερα φθίνει, αλλά κυρίως ο αρχαιολογικός, πολιτιστικός χαρακτήρας της και η εμβληματική μορφολογική της φυσιογνωμία (νεοκλασικά κτίρια) του αρχιτεκτονικού αποθέματος της περιοχής π.χ. της Πλάκας.

Η Πλατεία Ομονοίας αποτελεί ένα κομβικό σημείο συνάντησης, των μειονοτήτων, κυρίως απόγευμα, βράδυ, Κυριακή και σημείο διάχυσης αυτών των κοινωνικών ομάδων στις διάφορες υποβαθμισμένες ζώνες (Πλατεία Βάθης, Σταθμό Λαρίσης), όπου βρίσκουν καταφύγιο στα υγρά υπόγεια, πλυσταριά, στις ταρατσες, στα ερειπωμένα νεοκλασικά ξενοδοχεία και σπίτια. Τον χώρο όπου αναπτύσσοντας το δικό τους κοινωνικό δίκτυο και όπου οι ντόπιοι λείπουν και οικειοποιούν τις καθημερινές τους δραστηριότητες με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα από αυτήν της κυρίαρχης κοινωνίας που τους έχει σε αποκλεισμό.

Η φυσιογνωμία της Πλατείας Συντάγματος (βλ. εικόνα 34), είναι η πιο ήπια από πλευράς συγκέντρωσης μειονοτήτων. Έτσι συναντιόνται πολίτες όλων των κοινωνικών τάξεων. Σήμερα λόγω της κρίσης λειτουργεί εξ ίσου ως πλατεία έκφρασης των κοινωνικοοικονομικών αντιθέσεων κάθε ομάδας συντεχνιακής και κάθε πολίτη έκνομου Αγανακτισμένου

Εικόνα 32: Ανάπλαση Πλατεία Ομονοίας
ΠΗΓΗ: Ο.Π. Πτυχιακή

Εικόνα 33: Ανάπλαση Πλατεία Ομονοίας
ΠΗΓΗ: Ο.Π. Πτυχιακή

**Εικόνα 34: Συγκέντρωση διαδηλωτών στην πλατεία Συντάγματος
ΠΗΓΗ: Ο.Π. Πτυχιακή**

και ως πλατεία πολιτιστικών εκδηλώσεων άμεσα συνδεδεμένη με τα κοινωνικοοικονομικά τεκταινόμενα, λόγω μνημονίου αλλά και ως πλατεία συνάντησης και διάχυσης προς το ιστορικό κέντρο.

Η πλατεία Μεταξουργείου, λειτουργεί ως τόπος συνάντησης, διάχυσης προς τους αρχαιολογικούς χώρους, όπου σε αυτό διευκολύνει και η ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων.

Επίσης προς της υποβιβασμένες περιοχές κατοικίας, περιοχή υφάσματος και γενικότερου εμπορίου αλλά κυρίως ως πλατεία αναψυχής τα απογεύματα, Κυριακές πρωί και την νύχτα, γιατί πλαισιώνεται από Ζαχαροπλαστεία και επί μέρους χώρους περισυλλογής (μπάρ κ.ά.).

Εικόνα 35: Αεροφωτογραφία Περιοχής Μεταξουργείου
ΠΗΓΗ: ΥΠΕΧΩΔΕ

3.2 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Μετά την εφαρμογή του Μνημονίου, διαμορφώθηκε ένα νέο αστικό τοπίο, αυτό της ύφεσης και της υποβάθμισης των αξιών Γης, της γκετοποίησης της περιοχής, της μετακίνησης των κατοίκων προς τα προάστια, διάρρηξης του κοινωνικού ιστού, της αύξησης των αστέγων, της εμφάνισης των νεόπτωχων και της γενικότερης ανασφάλειας που δημιούργησαν όλα όσα προαναφέρθηκαν που είχαν ως επακόλουθο την αύξηση της εγκληματικότητας στην περιοχή αυτήν καθ' αυτήν και στην ευρύτερη καθώς και την όξυνση των συγκρούσεων μεταξύ των ομάδων με διαφορετική θρησκευτική, εθνικοταξική ταυτότητα.

Επειδή η θέση του Εμπορικού Τριγώνου υπήρξε ανέκαθεν «τοπόσημο» από κάθε άποψη για την πόλη, δέχθηκε πολλαπλές προτάσεις παρέμβασης από το 1830 έως την περίοδο του μεσοπολέμου και του β' παγκοσμίου, σχετικές κατ' αρχήν με την επίλυση του κυκλοφοριακού προβλήματος που κυριαρχούσε στην περιοχή. Την δεκαετία του 1970 γίνεται δίκτυο πεζοδρόμων στην περιοχή και θεσπίζονται ρυθμίσεις προστασίας διατηρητέων κτιρίων (βλ. εικ. 37).

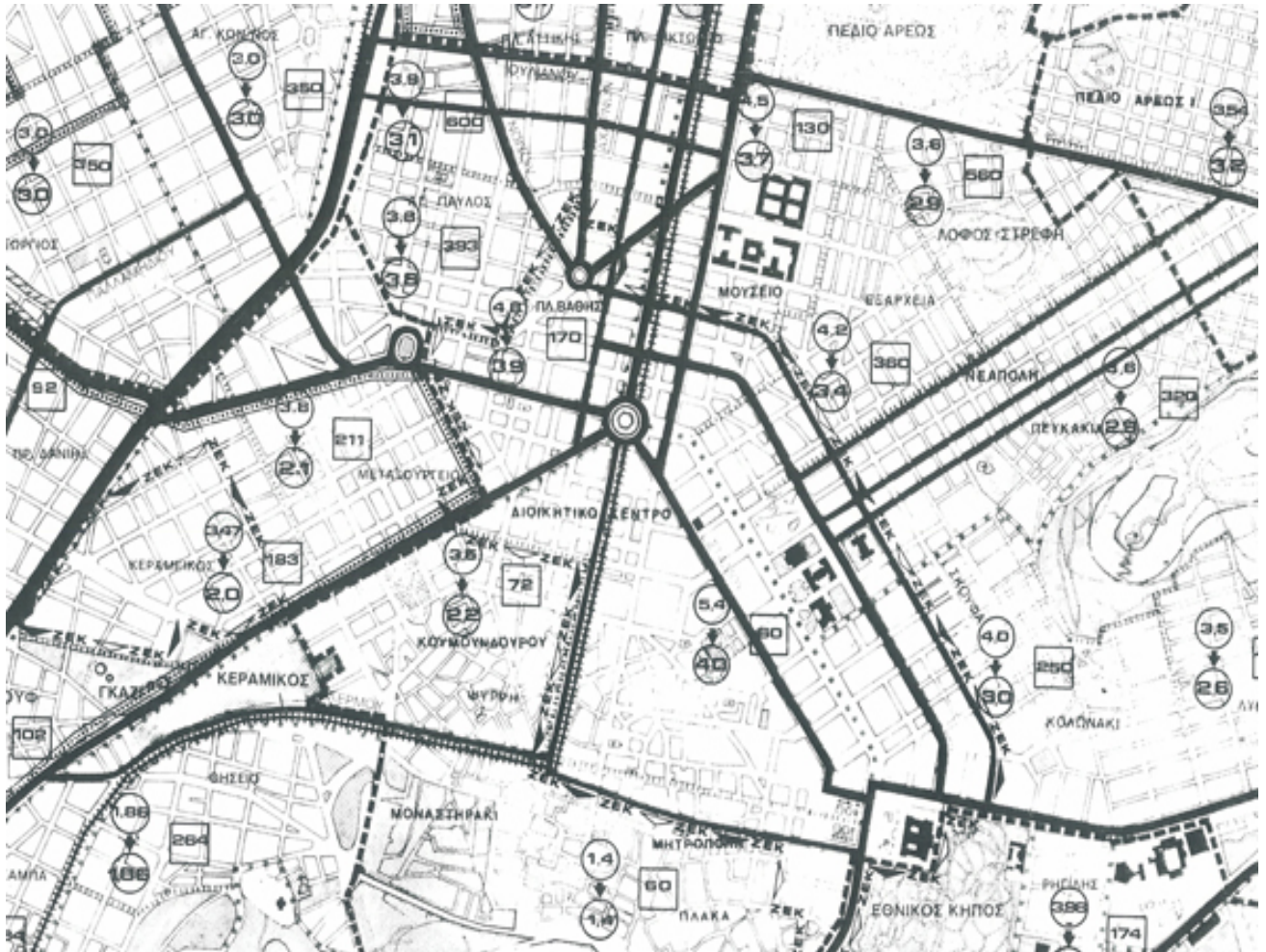
Την Διετία 1984 – 1985 ψηφίσθηκε Νόμος που αφορούσε το Ρυθμιστικό Σχέδιο και προγράμματα για την Περιβαλλοντική Προστασία της ευρύτερης περιοχής των Αθηνών και έτσι εφαρμόσθηκε το πρόγραμμα αναβάθμισης του κέντρου της Αθήνας με κυρίαρχη επέμβαση την εφαρμογή δικτύου πεζοδρομίων με συμμετοχικές διαδικασίες των καταστηματαρχών και των κατοίκων της περιοχής του Εμπορικού Τριγώνου.

Η επεξεργασία των απαντήσεων έδωσε αποδοχή κατά 64% κι έτσι το ΥΠΕΧΩΔΕ εφάρμοσε το δίκτυο πεζοδρόμησης εκτός των περιοχών χονδρεμπορίου.

Στη δεκαετία 1990 το ΕΜΠ σε συνεργασία με τον Οργανισμό Αθήνας που τώρα καταργήθηκε, βοήθησε στην εφαρμογή μείωσης των Σ.Δ. στην περιοχή.

Οι βιοτεχνίες χαρακτηρίστηκαν παραδοσιακές ως συμβάλλουσες στον τουρισμό και ως μη επιβαρύνουσες το περιβάλλον.

Το διάταγμα βοήθησε στον περιορισμό της ιδιωτικής επέμβασης στον δημόσιο χώρο γιατί δεν επέτρεπε πλέον την υπαίθρια έκθεση εμπορευμάτων.

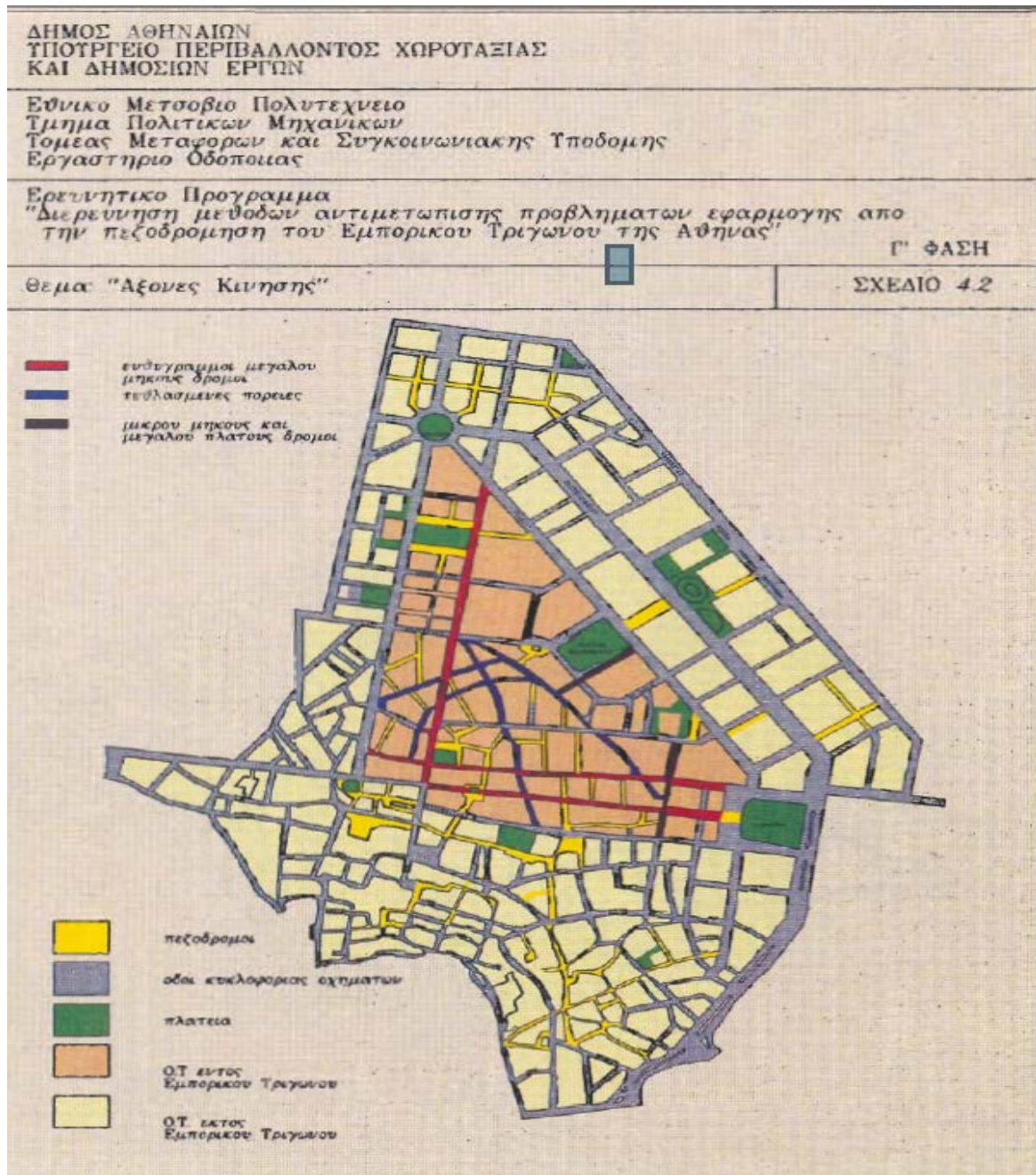

Εικόνα 36: Ορισμός νέων συντελεστών δόμησης ,χαμηλότερων από αυτούς που ίσχυαν σε όλη την περιοχή του κέντρου της Αθήνας
ΠΗΓΗ: Ο.Π. Πτυχιακή

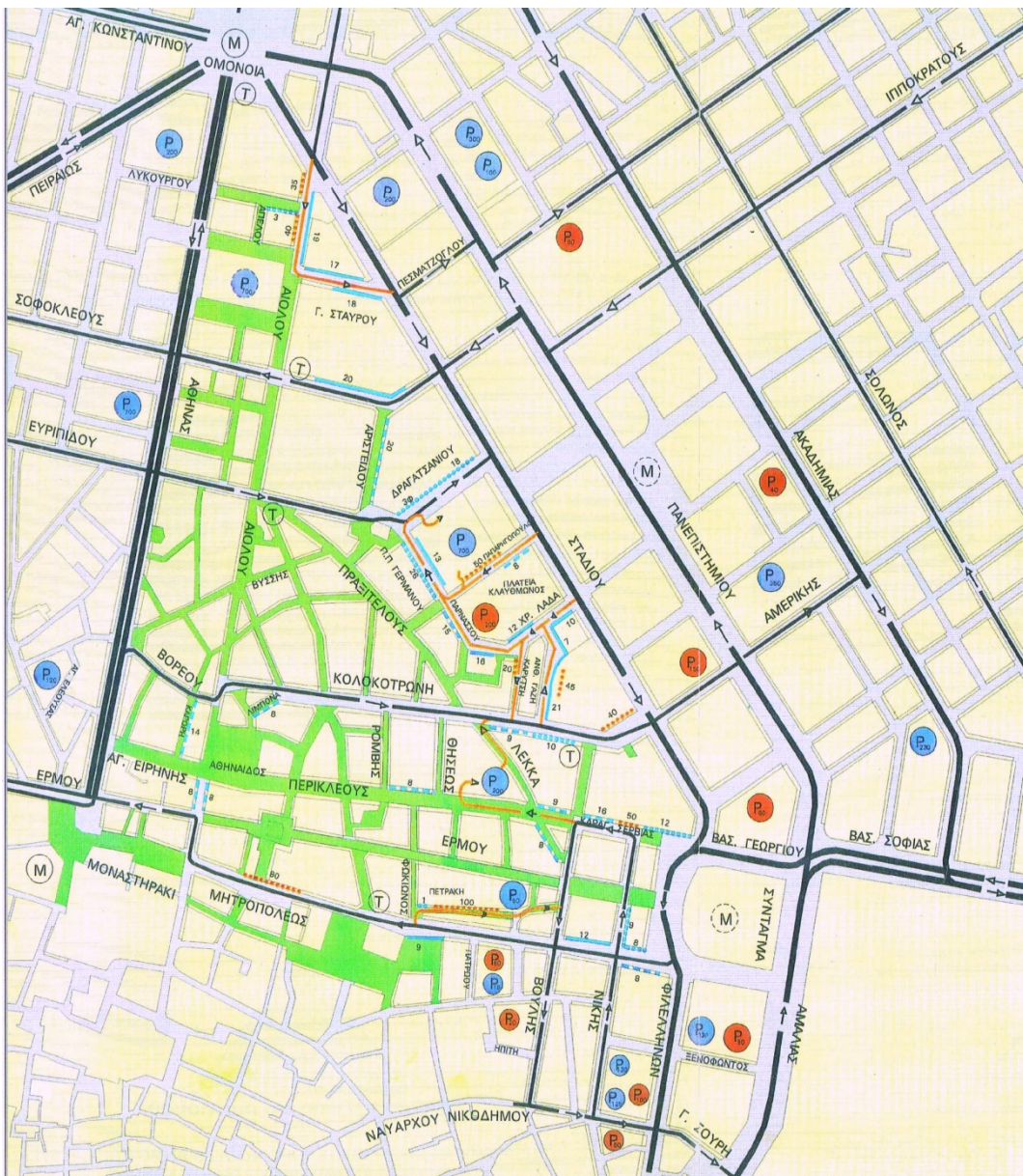
Δευτερευόντως το μέτρο προέβλεπε περιορισμό κυκλοφοριακών οχημάτων μέσα στο Εμπορικό Τρίγωνο και η ρύθμιση στάθμευσης.

Κατά τρίτον προεβλέποντο διατάξεις για την ανάδειξη της φυσιογνωμίας και ταυτότητας της περιοχής.

Συγκεκριμένα: α) Πεζοδρόμηση της Ερμού, β) Διαμόρφωση Πλατείας Ομονοίας, γ) Διαμόρφωση Πλατείας Μοναστηρακίου, δ) Αναστηλώσεις Μνημείων, ε) Διαμόρφωση Αστικών κενών (βλ. εικόνα 37).

Εικόνα 37:Σχέδιο-Πρόταση Ε.Μ.Π. σχετικά με το οδικό δίκτυο πεζοδρόμων στο εμπορικό τρίγωνο
ΠΗΓΗ: Ε.Μ.Π.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
 ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
 ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
 ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΡΙΓΩΝΟ**

Α. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
2.1 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ - ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΚΥΡΙΕΣ ΑΡΤΗΡΙΕΣ
- ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝ ΔΙΚΤΥΟ
- ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΛΑ ΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ
- ΠΟΡΕΙΑ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΜΟΝΟ ΠΡΟΣ ΧΩΡΟΥΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
- 10 ΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
- 10 ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
- 10 ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
- 10 ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ ΔΙΚΥΚΛΩΝ
- ΠΛΑΤΣΑ ΤΑΞΙ
- ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ
- Μ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΜΕΤΡΟ
- Μ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΜΕΤΡΟ
- P 200 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΣΤΕΓΑΣΜΕΝΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ 200 ΘΕΣΕΩΝ
- P 50 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ 50 ΘΕΣΕΩΝ
- P 700 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ 700 ΘΕΣΕΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ : ΣΥΝΡΟΣ ΤΣΟΥΚΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
 ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΥΓΚΟΜΩΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
 ΜΕΣΟΓΕΩΣ 216 ΣΟΦΙΑΣ 15061 ΤΗΛ. 01-654533-044802 ΦΑΞ : 01-654903

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ :
 ΕΡΑΤΟΣΙΔΕΩΣ ΕΠΕ
 ΣΥΜΒΟΥΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΙΤΗ

Εικόνα 38: Οργάνωση Κυκλοφορίας και στάθμευσης στο εμπορικό τρίγωνο
ΠΗΓΗ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

Οι παρεμβάσεις επέφεραν θετικά αποτελέσματα στο Τρίγωνο όσον αφορά: **α)** την αύξηση επισκεψιμότητας από τους πεζούς λόγω της εφαρμογής δικτύου πεζοδρόμων⁵.

β) Την εισαγωγή ξένων κεφαλαίων στο Εμπορικό Τρίγωνο με το άνοιγμα πολλών ξένων επώνυμων επιχειρήσεων.

γ) Από το 1990 έως σήμερα η ΕΑΧΧ (Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων), συνετέλεσε θετικά στην ανάδειξη των μνημείων ανάπλαση ελευθέρων χώρων και με τις αναπλάσεις όψεων κτιρίων (βλ. εικ.) και σημειακές διαμορφώσεις πλατειών, ανέδειξε την πολιτιστική μας κληρονομιά στον ευρύτερο χώρο του Εμπορικού Τριγώνου της Αθήνας.

Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1990, πραγματοποιήθηκε το έργο της Πλατείας Συντάγματος και της Ομόνοιας με ταυτόχρονη βελτίωση της Αιόλου και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Πλατείας Κοτζιά.

Καθοριστική για την ανάπτυξη της περιοχής υπήρξε η πεζοδρόμηση (2004) της Ερμού, γιατί αποτελεί άξονα του Εμπορικού Τριγώνου της Αθήνας και το ενοποιεί με τον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμικού⁶. Ακολούθησε πλήθος προτάσεων για την περιοχή από ΥΠΕΧΩ, ΕΑΧΧ και Δήμο Αθήνας, όμως η κρίση επισκίασε τις προβλέψεις.

Εικόνα 39: Αναπλάσεις όψεων κτιρίων

⁵ Γ. Κ. Βαρελίδης, *Η πεζοδρόμηση του άξονα Σύνταγμα – Μοναστηράκι (Εναλλακτικές προτάσεις)*, ΕΜΠ 1991, *Πόλη και Κοινωνικές Πρακτικές*, σ. 10.

⁶ Γ. Κ. Βαρελίδης, *ό.π.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι κανόνες της ελεύθερης αγοράς⁷ μέσω του μνημονίου που εφαρμόστηκε στην χώρα μας, προκάλεσε κατά την άποψή μας πλήρη απορρύθμιση και περικοπές στις δαπάνες, για τις κοινωνικές υπηρεσίες υπήρξε βασικό αίτιο για την κατάρρευση του «κοινωνικού κράτους».

Βλέπει κανείς έντρομος ότι διαλύει την μέση Αστική Τάξη με την υπερφορολόγηση, μετατρέπει τους εύπορους σε πάμπλουτους και την εργατική τάξη σε αναλώσιμους φτωχούς (βλέπε ναυπηγεία Σκαραμαγκά και Βιομηχανίες με τους απολυμένους).

Η διάχυση των οικονομικών οφειλών του Κράτους προς τους πολίτες ή αύξηση φορολογίας, οι συσσωρευμένοι φόροι διάγουν σε οικονομικό χάος με επακόλουθο την κοινωνική αναταραχή εντάσεις, ανεργία, φτώχεια.

Όλη η προαναφερθείσα κατάσταση οδήγησε στην αύξηση της ανεργίας (27,6%) με συνέπεια την κρίση στην εσωτερική αγορά.

Η Εικόνα του Εμπορικού Τριγώνου και γενικά όλων των κέντρων της πόλης είναι αποδομημένη και απογοητευτική.

Από την αρχή εφαρμογής του Μνημονίου σύμφωνα με τα στοιχεία του Εμπορικού Συλλόγου πάνω από 16.500 επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να κλείσουν και 42.000 θέσεις εργασίας να απολεσθούν. Στο Εμπορικό Τρίγωνο 20% των καταστημάτων είναι ξενοίκιαστα

Θα πρέπει το κράτος:

α) Να θεσπίσει νόμους για την προστασία των επιχειρήσεων, οι δε πολίτες να δείξουν προτίμηση προς τα Ελληνικά προϊόντα για ενίσχυση της Ελληνικής Αγοράς που βαίνει προς εξαφάνιση.

β) Να ληφθούν δραστικά μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας.

γ) Να μειωθεί δραστικά η γραφειοκρατία ώστε να δοθούν κίνητρα για ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και ενίσχυση του Εμπορίου.

δ) Να δοθούν κίνητρα για διευκόλυνση έκδοσης οικονομικών αδειών.

ε) Να επιβληθεί επιστροφή χρημάτων σε όσους αποδεδειγμένα παράνομα συσώρευσαν χρήμα σε βάρος του χάους.

⁷ Naomi Keein, Το Δόγμα του ΣΟΚ, εκδ. Λιβάνη.

στ) Να ληφθούν αυστηρά μέτρα για την ενίσχυση της Ελληνικής Αγοράς.

ζ) Να ζητηθεί από τους εφοπλιστές και τους μέχρι τούδε εύπορους να συνδράμουν στην οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας απονέμοντάς τους τον τίτλο του Εθνικού Ευεργέτη.

Βιβλιογραφία

[1] Ν. Γαλάνη (2004), «Πρόγραμμα Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας. Η Ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου της Πόλης», Οκτώβριος.

[2] Πρόγραμμα Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας. Αναρτήθηκε από:

URL: <http://www.astynet.gr/index.php>

[3] Απ. Γιώτης, Ι. Φραντεσκάκης, Αθ. Αραβαντινός, Ι. Γκόλιας, Θ. Βλαστός, (1994), «Η πεζοδρόμηση του Εμπορικού Τριγώνου: Ένα μεγάλο ξεκίνημα για το κέντρο της Αθήνας», Αθήνα, Κεφ.3, σελ. 8-12

[4] Α. Γκουντρα, 2007-2008, «Χρήσεις Γης στο Εμπορικό Τρίγωνο της Αθήνας», Προσεγγίσεις του Σχεδιασμού στην Ελλάδα

[5] Μωυσής Γ. Σιδηρόπουλος, «Τι μάθαμε από την κρίση του 1929 για τη διαχείριση της σημερινής;»

[6] Οικονομική κρίση και επιπτώσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Γιώργος

Τσίσιος, Μάιος 2013

[6] Δ. Ρηγόπουλος (2010) «Και όμως, οι αναπλάσεις δεν ξεχάστηκαν», Εφημερίδα Η Καθημερινή, 30 Απριλίου

URL: <http://www.kathimerini.gr/>

